

Stanovisko ke smluvní koncepci zpětného převodu majetku dobrovolného svazku obcí na členskou obec

1. V současné době probíhá mezi Vodohospodářským sdružením Turnov (dále jen „**VHS Turnov**“) a Městem Semily jednání ve věci bezúplatného převodu vodohospodářského majetku Města Semily, a to konkrétně čistírny odpadních vod včetně její stavební části, technologické části a inženýrských sítí (dále jen „**ČOV**“), na VHS Turnov. Toto stanovisko je zpracováno pro účely zasedání Rady sdružení VHS Turnov, při kterém dojde k projednání a posouzení podmínek zamýšleného převodu ČOV.
2. Již dříve jsme v rámci našeho stanoviska ze dne 28. 11. 2022 konstatovali, že žádným zákonným ustanovením týkajícím se hospodaření dobrovolného svazku obcí (dále jen „**DSO**“) není vyloučena možnost, aby DSO na základě bezúplatného převodu nabyl do svého vlastnictví majetek členské obce a hospodařil s ním jakožto s majetkem, který získal vlastní činností ve smyslu ust. § 38 odst. 1 rozpočtových pravidel. Je tedy možné, aby Město Semily bezúplatně převedlo svůj majetek (ČOV) do vlastnictví VHS Turnov, a to na základě Smlouvy o bezúplatném převodu majetku.
3. Ve vazbě na záměr bezúplatného převodu ČOV na VHS Turnov byla dále v rámci jednání mezi VHS Turnov a Městem Semily diskutována otázka, jakým způsobem bude smluvně zajištěno provedení zpětného převodu (vrácení) ČOV na Město Semily v případě, že dojde k ukončení členství Města Semily ve VHS Turnov či k zániku VHS Turnov. Město Semily v této souvislosti předložilo koncept „zpětného darování“, při kterém by byly zároveň uzavřeny dvě smlouvy o bezúplatném převodu majetku. Na základě první smlouvy by došlo k převodu ČOV z Města Semily na VHS Turnov a na základě druhé, souběžně uzavírané, smlouvy by došlo ke zpětnému převodu stejného majetku z VHS Turnov na Město Semily (dále také jako „**zpětná darovací smlouva**“). Zpětná darovací smlouvy by obsahovala odkládací podmínku, podle níž by zpětný převod majetku na Město Semily nastal v okamžiku, kdy Město Semily ukončí svoje členství ve VHS Turnov.
4. Smluvní koncept, který byl předložen ze strany Města Semily, nepovažujeme za vhodný. **Nelze považovat za standardní, aby smluvní strany ve stejný okamžik mezi sebou uzavřely dvě navzájem protisměrné darovací smlouvy.** Jinak řečeno, nelze považovat za standardní, aby došlo k darování majetku s tím, že se jedná o darování pouze dočasné, kdy se obdarovaný již v okamžiku přijetí daru zaváže tento dar po určité době vrátit dárci. Okamžik vrácení by závisel zcela na vůli dárce, který by si příslušný dar mohl vyžádat nazpět kdykoli dle svého uvážení. Nestandardnost takového smluvního konceptu ostatně vyplývá ze samotné úpravy darovací smlouvy v ustanoveních § 2055 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, v platném znění (dále jen „**občanský zákoník**“). V rámci dané právní úpravy platí, že k vrácení daru dárce může dojít pouze ve dvou specifických situacích, a to v případě odvolání daru pro nouzi (§ 2068 a násl. občanského zákoníku) a v případě odvolání daru pro nevděk (§ 2072 a násl. občanského zákoníku). Zákon naopak nijak nepředpokládá a neupravuje situaci, ve které dárce daruje majetek obdarovanému s tím, že obdarovaný stejný majetek v rámci dané darovací smlouvy daruje nazpět dárce (byť s odkládací podmínkou).

5. V této souvislosti nelze odhlédnout od skutečnosti, že dle konceptu protisměrné darovací smlouvy může dojít k naplnění příslušné odkládací podmínky (a tedy k „aktivaci“ zpětného darování ze strany Města Semily) **kdykoli**, tj. bez jakéhokoli časového omezení, předchozího upozornění atp. Náležitá správa vodohospodářského majetku (včetně plánování potřebných investičních akcí atp.) přitom vyžaduje, aby měl vlastník v určitém časovém výhledu jistotu ohledně vlastnických vztahů ke spravovanému majetku. Opačně řečeno, nutno zvážit, zda by tato správa nebyla negativně poznamenána tím, pokud by byl vlastník v tomto ohledu držen v trvalé nejistotě. Lze předpokládat, že takováto nejistota by na straně VHS Turnov představovala nepřiměřenou míru rizika, např. při sjednávání smluvních závazků v souvislosti se zajištěním investičních akcí. Vzniká dále otázka, zda by také negativně nepoznamenala motivaci VHS Turnov k dlouhodobým vlastnickým zásahům týkajícím se daného vodohospodářského majetku atp. **Máme za to, že předložený koncept zpětné darovací smlouvy ve vztahu k VHS Turnov potřebnou míru právní jistoty na straně vlastníka příslušného vodohospodářského majetku nijak nezajišťuje, ba právě naopak.**
6. **Smluvní koncept, který spočívá na dvou souběžně uzavíraných smlouvách o bezúplatném převodu majetku, dle našeho názoru navíc přináší nezanedbatelné daňové riziko.** Jak již bylo uvedeno výše, z tohoto smluvního konceptu dosti výrazně vyniká aspekt v podobě dočasnosti prvotního darování. Majetek by byl sice bezúplatně převeden na VHS Turnov, nicméně současně by byl již nyní s odkládací podmínkou zpětně převáděn na Město Semily. Bylo by tedy postaveno na jisto, že VHS Turnov bude v postavení provozovatele daného majetku pouze dočasně a zůstala by jediná otázka, jak dlouho tato dočasná správa ČOV potrvá, tj. kdy dojde k aktivaci dané odkládací podmínky. Zmiňované daňové riziko souvisí s ustanovením § 8 odst. 3 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, v platném znění, podle něhož „správce daně vychází ze skutečného obsahu právního jednání nebo jiné skutečnosti rozhodné pro správu daní“. Jedná se o jednu z základních zásad správy daní, která je součástí praxe daňových orgánů. Podle této zásady platí, že bez ohledu na formálně-právní stránku uzavřené smlouvy je správce daně povinen zkoumat a posuzovat její skutečný obsah a smysl. V daném případě nelze vyloučit, že správce daně s ohledem na uvedený aspekt dočasnosti prvotního darování dovodí, že skutečným obsahem předloženého smluvního konceptu je toliko dočasná (provizorní) správa ČOV ze strany VHS Turnov. Tj. že posoudí obě smlouvy o bezúplatném převodu majetku tak, že formálně-právně sice dochází k převodu vlastnického práva na VHS Turnov, nicméně že souběžným uzavřením smlouvy o zpětném převodu majetku dochází k popření smyslu a účelu původního bezúplatného převodu. Ten by měl z podstaty věci proběhnout nepodmíněně, resp. bez toho, aby bylo již nyní postaveno na jisto, že k příslušnému darování dochází pouze na přechodnou dobu. Ze strany správce daně by tak mohlo být dovozeno, že se jedná o bezúplatný převod majetku toliko zdánlivě, neboť skutečným (skrytým) obsahem daného právního jednání je dočasné přenechání majetku k užívání (tj. právní jednání, které odpovídá např. smlouvě o výpůjčce). Takové posouzení by však mělo velmi závažné daňové souvislosti. Ze strany správce daně by mohlo dojít např. ke zpochybnění daňově uznatelných nákladů na straně VHS Turnov v podobě odpisů majetku a provedeného technického zhodnocení.
7. V rámci jednání s Městem Semily byl ze strany VHS Turnov ve snaze o konstruktivní přístup k řešení problematice zpracován a předložen jiný smluvní koncept, a to koncept spočívající na uzavření Smlouvy o smlouvě budoucí. VHS Turnov v tomto směru vyšlo vstříc Městu Semily, aby byla v souvislosti s bezúplatným převodem ČOV na VHS Turnov

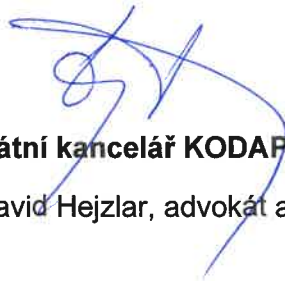
připravena ještě jedna samostatná smlouva, která podrobněji upraví podmínky zpětného převodu darovaného majetku na Město Semily. **Pokud jde o zajištění možnosti budoucího převodu ČOV zpět na Město Semily, uzavření Smlouvy o smlouvě budoucí dle návrhu VHS Turnov považujeme za vhodnější smluvní řešení.**

8. Smlouva o smlouvě budoucí (dále jen „**SOSB**“) je standardním smluvním typem, který je upraven v ustanovení § 1785 a násl. občanského zákoníku. Příslušná SOSB dává možnost smluvním stranám, aby mezi sebou v budoucnu za jasně stanovených podmínek uzavřely smlouvu o bezúplatném převodu majetku, na jejímž základě bude ČOV převedena z VHS Turnov na Město Semily. Obě smluvní strany budou mít v tomto směru právo vyzvat za stanovených podmínek druhou smluvní stranu k uzavření budoucí smlouvy, přičemž druhá smluvní strana bude povinna ve stanovené lhůtě danou budoucí smlouvu uzavřít. Současně nutno zdůraznit, že SOSB zakládá práva a povinnosti smluvních stran, které jsou plně právně vymahatelné, tedy nelze dovozovat, že by se smluvní strany (tj. VHS Turnov i Město Semily) v důsledku této smlouvy ocitly v jakékoli právní nejistotě. Z hlediska výše popsaného daňového rizika zde pak existuje zásadní rozdíl oproti konceptu protisměrných darovacích smluv. V tomto případě totiž otázka, zda v budoucnu dojde ke zpětnému převodu majetku na původního dárce, zůstává nadále otevřená, tedy nelze dovodit, že by již nyní bylo postaveno zcela na jisto, že by původní darování bylo pouze dočasné. Právním titulem pro zpětný převod majetku na Město Semily bude budoucí smlouva, jejíž uzavření oprávněná smluvní strana v budoucnu může (avšak dle okolností nemusí) právně závazně iniciovat.
9. Ke konceptu zpětné darovací smlouvy, který byl předložen ze strany Města Semily nutno doplnit, že tento koncept spočívá na vymezení předmětného vodohospodářského majetku (včetně nemovitých věcí a technologií) dle aktuálního stavu tohoto majetku. Lze však předpokládat, že v době budoucího zpětného převodu ČOV na Město Semily bude nutno tento majetek vymezit odlišně, neboť v mezidobí pravděpodobně dojde k jeho změnám. Některé zastaralé technologie budou odstraněny, součástí ČOV se naopak stanou nové technologie, budou vybudovány nové stavby, může dojít k rozšíření či přečíslování pozemků atp. **V takovém případě je zřejmé, že pokud by již nyní byla dle návrhu Města Semily uzavřena zpětná darovací smlouva, ve které se VHS Turnov zaváže k vrácení ČOV v rozsahu dle jejího aktuálního stavu, po provedených změnách na majetku již tato smlouva nebude ve své původní podobě použitelná.** V případě změn, které by se dotkly vymezení nemovitých věcí, by nemohla sloužit jako náležitý právní titul pro vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí. Muselo by tak dojít k její změně cestou vzájemného jednání smluvních stran a uzavření dodatku ke smlouvě. V tomto směru příslušný koncept zpětné darovací smlouvy nepřináší žádné administrativní zjednodušení oproti konceptu SOSB. V případě zpětné darovací smlouvy nutno již dopředu počítat s tím, že tato smlouva bude v budoucnu vyžadovat z důvodu její nedostatečnosti úpravy a změny cestou dodatků. Koncept SOSB v tomto ohledu naopak přináší pro danou situaci zákonem předvídané a zcela transparentní smluvní řešení. V době uzavření budoucí smlouvy postupem dle SOSB totiž mohou smluvní strany reagovat na aktuální rozsah převáděné ČOV a tento v SOSB rámcově definovaný rozsah (s ohledem na proměnlivost daného majetku) náležitě a do detailu vymezit v budoucí smlouvě. Ostatně návrh SOSB v tomto směru obsahuje mj. závazná pravidla, jakým způsobem bude rozsah majetku pro účely jeho zpětného převodu na Město Semily v budoucnu mezi stranami vymezen.

10. **Ze všech uvedených důvodů považujeme SOSB jako vhodnější smluvní koncept zajišťující budoucí zpětný převod předmětného majetku na Město Semily.**

V případě dotazů, nejasností či žádosti o rozšíření jakékoliv části tohoto stanoviska jsme Vám rádi k dispozici.

Liberec dne 2. 5. 2023

Advokátní kancelář KODAP legal s.r.o.

Mgr. David Hejzlar, advokát a jednatel

KODAP Liberec, s.r.o.

Ing. Jan Kašpar, daňový poradce